

Asia: VN/35022/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkölaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kelan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkölaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi lainsäädännöksi

Kela kannattaa esityksen tavoitetta tukea kotitalouksia kuluvan talven sähkökustannuksista selviytymisessä. Kela tuo näkemyksensä valmistelun kokonaisuudesta esiin sen, että tilanne on ollut valmistelun kannalta poikkeuksellinen ja vaikeasti ennakoitava. Toimeenpanon kannalta olisi kuitenkin ollut selkeintä, että kaikki samaan tarpeeseen kohdennetut tuet olisi suunniteltu samanaikaisesti ja siten, että kaikki toimeenpanon vaiheet olisi voitu suunnitella

yhdessä.

Luonnoksessa esitetään jo voimassaolevien verottajan myöntämän sähkövähennyksen ja Kelan maksaman väliaikaisen sähkötuen lisäksi uutta tukimuotoa, joka olisi takautuen maksettava sähköhyvitys. Sähköhyvityksen toimeenpanijoina toimisivat sähkön vähittäismyyntiyhtiöt. Nyt esitetty sähköhyvitys sisältää osittain samoja elementtejä kuin jo käytössä olevat em. tukimuodot, mm. omavastuun käsitteen sekä osittaisen korvauksen prosenttiosuuden. Erilaisten sähköenergian kulutukseen liittyvien tukimuotojen ymmärtäminen ja asiakkaan oman kotitalouden tilanteen hahmottaminen saattavat muodostua haastaviksi. Viestinnän merkitys on suuri. Kelassa on havaittu, että osin nyt uuden tukimuodon valmistelu on jo aiheuttanut haasteita olemassa olevista tukimuodoista viestimiseen mm. jo alkaneen toimeenpanon kanssa päällekkäin ajoittuvan julkisen keskustelun vuoksi. Kelaan on myös ohjautunut joitain tiedusteluja, jotka ovat koskeneet nimenomaan valmistelussa olevaa sähköhyvitystä.

Kela näkee huomattavana riskinä sen, että viestinnästä huolimatta väliaikaista sähkötukea haetaan nyt lausuttavana olevan sähköhyvityksen määritelmien mukaisesti, eikä näiden kahden tukimuodon eroa osata tunnistaa. Pahimmillaan riski toteutuessaan voi ruuhkauttaa Kelan väliaikaisen sähkötuen käsittelyn, jolloin sähkötukeen oikeutettujen kotitalouksien hakemusten käsittely viivästyy.

Toimeenpanon kannalta oleellista on, että mahdollinen sähköhyvitys tulee näkymään sähkölaskuissa selkeästi merkittynä ja erillisenä tietona. Väliaikaisen sähkötuen käsittelyssä sähkölaskulta pitää yksiselitteisesti olla nähtävissä sähköenergian kulutuksesta aiheutuneet todelliset kustannukset ilman hyvitystä, silloin kun kustannukset kohdistuvat ajanjaksolle 1.1.-30.4.2023.

Toimeenpanon kannalta haastavaksi osuudeksi saattaa muodostua takautuvan sähköhyvityksen ja perustoimeentulotuen yhteensovittaminen. Loppuvuoden 2022 sähkölaskut on voitu jo kokonaisuudessaan huomioida asiakkaan perustoimeentulotuen laskelmalla ja hän on saattanut saada niihin jo täyden kompensaation. Mikäli asiakas on edelleen toimeentulotuen asiakkuudessa, tulisi takautuen maksettava sähköhyvitys huomioitua tulevien toimeentulotuen laskelmien osalta pienempinä sähkölaskuina. Mutta mikäli asiakkuus toimeentulotuessa on jo päättynyt, tulisi asiakas saamaan samaan laskuun

liittyen osittain korvauksen kahteen kertaan.

Lain luonnoksesta ei myöskään selviä, onko sähköhyvitystä mahdollista maksaa rahasuorituksena asiakkaalle, mikäli hyvityksen määrä ylittää sen sähkölaskun määrän, josta hyvitys tehdään vai siirtyykö summa myöhemmille laskuille hyvitetäväksi. Samoin epäselväksi jää tilanne, jossa asiakkaalla ei hyvityksen maksuhetkellä ole nimissään sähkösopimusta, mutta hyvitetävää tulisi marras- joulukuun 2022 tietojen perusteella. Mikäli hyvityksen voi saada edes osittain myös rahasuorituksena, tulee tämä hyvitys huomioitavaksi perustoimeentulotuessa tulona. Sähkölasku huomioidaan asiakkaan laskelmalla eräpäivän mukaisesti ja eräpäivä tulee olla laskulta selkeästi havaittavissa.

Kela kiittää kommentointimahdollisuuksista lain valmisteluvaiheessa.

Metsävainio Kirsi
Kansaneläkelaitos